

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 515/2012-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. marca 2013 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Rudolfa Tkáčika a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť obce M., M., zastúpenej advokátom JUDr. T. K., P., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C/18/2012 (pôvodne pod sp. zn. 11 C/18/2003) a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obce M. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C/18/2012 (pôvodne pod sp. zn. 11 C/18/2003) p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C/18/2012 p r i k a z u j e k o n ať bez zbytočných p r i eť a h o v.

3. Obci M. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré j e Okresný súd Piešťany p o v i n n ý zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Piešťany j e p o v i n n ý obci M. uhradiť trovy právneho zastúpenia v sume 323,50 € (slovom trisťdvaťdesiat tri eur a päťdesiat centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. T. K., P., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 515/2012-14 z 23. októbra 2012 prijal na ďalšie konanie sťažnosť obce M., M. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných p r i eť a h o v podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C/18/2012 (pôvodne pod sp. zn. 11 C/18/2003).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že sťažovateľka podala okresnému súdu 17. decembra 2002 návrh na vydanie platobného rozkazu na sumu 41 840 Sk spolu s príslušenstvom z titulu nedoplatkov odporcu na nájomnom. Po vydaní platobného rozkazu a následne podanom odpore bola návrhu pridelená sp. zn. 11 C 18/03 a termín pojednávania bol určený na 13. máj 2004. Vzhľadom na ospravedlnenú neúčast' odporcu bolo pojednávanie odročené a následne určený nový termín pojednávania na 15. jún 2004. Rovnako ako v predchádzajúcom prípade došlo opätovne k odročeniu pojednávania (na neurčito), o čom bola sťažovateľka vyrozumená listom z 8. júna 2004. Sťažovateľka uvádza, že toto bol posledný úkon, ktorý bol v jej veci uskutočnený.

Podľa zistení sťažovateľky bola následne jej vec „*pripojená*“ ku konaniu vedenému Okresným súdom Trnava pod sp. zn. 12 C 129/02 (konanie o určenie neplatnosti výpovede zmluvy o nájme). Následne v súvislosti s prechodom výkonu súdnictva k 1. januáru 2008 z Okresného súdu Trnava na okresný súd z dôvodu „*obnovenia Okresného súdu Piešťany*“ bola vec sťažovateľky „*odovzdaná*“ okresnému súdu a pridelená na prerokovanie a rozhodnutie novému zákonnému sudcovi, ktorý podľa vyjadrenia sťažovateľky vo veci do dňa podania sťažnosti ústavnému súdu nerealizoval žiaden procesný úkon.

Podľa názoru sťažovateľky okresný súd v jej veci riadne nekonal, v čom vidí sťažovateľka porušenie svojho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy.

Napokon sťažovateľka dodáva, že vyčerpala aj právny prostriedok nápravy poskytovaný jej právnou úpravou, sťažnosť na prietahy v konaní adresovanú predsedovi okresného súdu, ktorá však nepriniesla požadovaný efekt.

Sťažovateľka na základe uvedenej argumentácie navrhuje, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod. sp. zn. 13 C/18/2012, prikázal okresnému súdu v označenom konaní konať bez zbytočných prietahov, priznal jej primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 € a náhradu trov právneho zastúpenia.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril okresný súd prostredníctvom svojej predsedníčky, ktorej vyjadrenie doručené ústavnému súdu 11. decembra 2012 obsahovalo chronologický prehľad procesných úkonov konania, konštatovanie právnej nenáročnosti posudzovanej veci a uznanie prietahov v konaní spôsobených výlučne okresným súdom v dôsledku administratívneho nedopatrenia. V liste predsedníčka okresného súdu zároveň vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania v danej veci.

V podaní doručenom ústavnému súdu 21. januára 2013 súhlasil s upustením od ústneho pojednávania vo veci samej aj sťažovateľ. Vo svojom vyjadrení k stanovisku okresného súdu zotrval na dôvodoch podanej sťažnosti a k predmetnému stanovisku,

s obsahom ktorého sa v prevažnej miere stotožnil, považoval za potrebné spresniť, že určený termín pojednávania (16. január 2013), o ktorom sa okresný súd vo svojom stanovisku zmienil, bol zákonným sudcom nariadený nie 30. novembra 2012, ako to uviedol okresný súd, ale až 11. decembra 2012 vydaním písomného predvolania, ktoré okresný súd sťažovateľke následne doručil.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami, ako aj s obsahom súvisiaceho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Ústavný súd po preskúmaní obsahu sťažnosti, stanoviska okresného súdu a súvisiaceho súdneho spisu dospel k týmto pre posúdenie sťažnosti relevantným zisteniam:

Sťažovateľka podala okresnému súdu 17. decembra 2002 návrh na vydanie platobného rozkazu na sumu 41 840 Sk spolu s príslušenstvom z titulu nedoplatku na nájomnom. Okresný súd vydal 17. decembra 2002 platobný rozkaz, ktorý bol doručený sťažovateľke a odporcovi v januári 2003. Odporca podal proti platobnému rozkazu 16. januára 2003 odpor.

Okresný súd vyzval odporcu uznesením zo 17. januára 2003 na zaplatenie súdneho poplatku, ktorý odporca uhradil 3. februára 2003. Okresný súd predložil 2. apríla 2004 sťažovateľovi podaný odpor pre účely vyjadrenia. Odporca 11. mája 2004 požiadal o odročenie termínu pojednávania určeného na 13. máj 2004. Okresný súd 13. mája 2004 uskutočnil pojednávanie, ktoré bolo z dôvodu neúčasti odporcu odročené na 15. jún 2004.

Po vznesení námietky zaujatosti zo strany zákonného sudcu bola opatrením predsedníčky okresného súdu z 21. októbra 2004 vec sťažovateľky odňatá tomuto sudcovi a pridelená 22. októbra 2004 novému zákonnému sudcovi.

Dňa 16. februára 2005 vydal vyšší súdny úradník pokyn vec sťažovateľky „*natrvalo spojiť so spisom 12 C 129/02 (Mgr. P. G. c/a Obec M. o určenie neplatnosti výpovede*

zmluvy o nájme)“, pričom išlo o konanie vedené Okresným súdom Trnava pod uvedenou spisovou značkou.

V súvislosti s prechodom výkonu súdnictva k 1. januáru 2008 z Okresného súdu Trnava na okresný súd z dôvodu „*obnovenia Okresného súdu Piešťany*“ bola vec sťažovateľky „*odovzdaná*“ okresnému súdu.

Okresný súd vykonal vo veci sťažovateľky pojednávanie 16. januára 2013, ktoré bolo na základe požiadavky právnych zástupcov účastníkov konania odročené pre účely pokusu o dosiahnutie mimosúdnej dohody, a to na 17. apríl 2013.

V čase rozhodovania ústavného súdu nebola vec sťažovateľky pred okresným súdom právoplatne skončená.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva garantovaného čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Otázku existencie zbytočných prietahov v konaní a porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd skúma vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu, a preto aj v prípade sťažovateľky preskúmal z hľadiska charakteru prerokúvanej veci jej skutkovú a právnu zložitosť (1), ďalej správanie sťažovateľky v priebehu konania (2) a napokon aj postup konajúceho súdu (3).

1. Predmetom posudzovaného konania vedeného okresným súdom je konanie o návrhu sťažovateľky, ktorým sa domáha proti odporcovi zaplataenia nedoplatku

na nájomnom spolu s príslušenstvom z titulu existencie nájomného vzťahu. Ústavný súd z obsahu spisového materiálu nezistil žiadne okolnosti, ktoré by svedčili o právnej či skutkovej zložitosti prerokovávanej veci, čo napokon vo svojom stanovisku uznal aj samotný okresný súd. Doterajší zdĺhavý priebeh napadnutého konania tak nemožno pripísať na vrub zložitosti prerokovávanej veci, pričom treba poukázať aj na skutočnosť, že konajúce súdy v podstate k vlastnému meritórnemu prerokovaniu veci ani nepristúpili, keďže doteraz vykonané úkony konania mali skôr charakter technických či vedľajších procesných úkonov konania.

2. V rámci hodnotenia prípadných zbytočných priesťahov v súdnom konaní z hľadiska druhého kritéria nezistil ústavný súd žiadne okolnosti, ktoré by signalizovali podiel sťažovateľky ako účastníčky konania na predĺžení konania narušením jeho plynulosti.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup konajúcich súdov v posudzovanom konaní.

Ústavný súd po preskúmaní postupu konajúcich súdov dospel k záveru, že nedostatkom konania, ktorý narušil jeho plynulosť, boli obdobia nečinnosti, v ktorých konajúce súdy nekonali bez toho, aby im v tom bránila závažná prekážka.

Už v úvodnej fáze konania okresného súdu sa vyskytlo obdobie pasivity kvantifikovateľné nečinnosťou v rozsahu približne siedmich mesiacov, a to v etape od 15. júna 2004, keď bolo pojednávanie určené na uvedený termín odročené, do 16. februára 2005, keď bola vec sťažovateľky spojená so súvisiacou vecou na spoločné konanie vedené Okresným súdom Trnava.

Značne rozsiahlym obdobím nečinnosti kvantitatívne zodpovedajúcim až dobe siedmich rokov a desiatich mesiacov bolo konanie poznačené v úseku od 16. februára 2005, keď bola vec sťažovateľky spojená so súvisiacou vecou na spoločné konanie vedené

Okresným súdom Trnava, do 16. januára 2013, keď bolo vo veci sťažovateľky okresným súdom vykonané pojednávanie.

Ústavný súd konštatuje, že faktorom, ktorý mal negatívny dopad na plynulý priebeh posudzovaného konania, bol postup konajúcich súdov, a zbytočné prietahy, ktorých sa dopustili v dôsledku označených období nečinnosti v celkovom rozsahu ôsmich rokov a piatich mesiacov.

S ohľadom na uvedené závery nemožno doterajšiu dobu posudzovaného konania považovať vo vzťahu k základnému právu sťažovateľky zaručenému čl. 48 ods. 2 ústavy za ústavne akceptovateľnú, preto ústavný súd dospel k záveru, že základné právo sťažovateľky porušené bolo.

Ústavný súd na záver dodáva, že pri posudzovaní postupu konajúcich súdov vychádzal z toho, že k 1. januáru 2008 prešiel na základe zákona č. 511/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov, výkon súdnictva vo veci sťažovateľky z Okresného súdu Trnava na okresný súd. Z uvedeného dôvodu v zmysle ustanovení § 18a ods. 1 v spojení s § 18b ods. 1 zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov nesie okresný súd zodpovednosť za porušenie označeného základného práva sťažovateľky aj za obdobie, v ktorom vo veci konal Okresný súd Trnava.

Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a konanie nebolo v čase

rozhodovania ústavného súdu pred okresným súdom meritórne skončené, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prierahov, a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorom sa sťažovateľka domáhajúca sa rozhodnutia súdu vo svojej veci nachádza.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 citovaného článku ústavy boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Žiadosť o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 5 000 € odôvodnila sťažovateľka nemajetkovou ujmu spôsobenou stratou možnosti dosiahnuť právoplatné a vykonateľné rozhodnutie vo svojej veci v primeranom čase.

Pretože porušenie základného práva zaručeného sťažovateľke čl. 48 ods. 2 ústavy, ktoré ústavný súd zistil, nemožno napraviť obnovením stavu pred jeho porušením, a výrok ústavného súdu deklarujúci toto porušenie nemožno vzhľadom na okolnosti prípadu považovať za dostatočnú a účinnú nápravu, priznal ústavný súd sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd považoval v tomto prípade za primerané priznať sumu 2 000 €, ktorá zohľadňuje najmä charakter zbytočných prierahov v konaní, ako aj nemajetkovú ujmu sťažovateľky spočívajúcu v pocite právnej neistoty. Zároveň ústavný súd poukazuje na to, že na tomto mieste nemohol opomenúť skutočnosť, ktorú pri posúdení veci sťažovateľky zistil, a sice okolnosť, že sťažovateľka v záujme ochrany svojho práva v rámci rozsiahleho obdobia nečinnosti konajúcich súdov (od 16. februára 2005 do 16. januára 2013) nepostupovala dostatočne aktívne a prístupný právny prostriedok ochrany – sťažnosť na prierahy v konaní adresovanú predsedovi okresného súdu realizovala až 6. februára 2012, teda až po uplynutí časového úseku takmer siedmich rokov nečinnosti konajúcich súdov. Aj túto okolnosť v uvedenom kontexte svedčiacu v neprospech sťažovateľky musel ústavný súd pri stanovení výšky priznaného finančného zadosťučinenia zohľadniť.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody (II. ÚS 58/02, III. ÚS 111/02).

Sťažovateľka v sťažnosti žiadala aj o priznanie náhrady trov konania pred ústavným súdom, ktorých výšku špecifikovala sumou 489,10 €.

Pri určení výšky náhrady trov bolo treba vychádzať z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2011, ktorá predstavovala sumu 763 €.

Ústavný súd priznal úhradu za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 9, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, pričom za tretí úkon právnej služby (vyjadrenie sa k stanovisku okresného súdu) úhradu nepriznal, pretože ho nepovažoval za taký úkon, ktorý by relevantným spôsobom prispel k objasneniu okolností posudzovanej veci. Vychádzajúc z uvedeného za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2012 patrí odmena v sume 2 x 127,16 €, k tomu tiež 2 x režijný paušál 7,63 € a tiež 20 % DPH, ktorej je právny zástupca sťažovateľky platcom. Ústavný súd tak priznal sťažovateľke náhradu trov konania v celkovej sume 323,50 €.

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky okresný súd, a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Vzhľadom na znenie čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. marca 2013